

Anti-Emperyalist ve Anti-Oligarşik Mücadelede

KURTULUŞ CEPHESİ

Zafer Bizim Olacaktır!

<http://www.kurtuluscephesi.com>

YIL: 27 SAYI: 154 Ocak-Şubat 2017

Gayrı-Meşru Bir İktidarı
“Meşrulaştırmak”

Gerilla Savaşının
Tarihsel Gelişimi ve
Günümüzdeki Deformasyonu

Ulaş Bardakçı
İlker Akman, Hasan Basri Temizalp, Yusuf Ziya Güneş
Yüksel Eriş
Nedim Atılgan
Mustafa Atmaca

Popülist İntikam Aracı Olarak
İşkence

Rabia

Hukuksal ve anayasal açıdan meşruiyetini yitirmiş olan Recep Tayyip Erdoğan iktidarını bu gayri-meşru durumdan kurtarmak için Devlet Bahçeli'nin yaptığı girişim ve bunun sonucu olarak ortaya çıkan referanduma ilişkin bir değerlendirme.

3

GAYRI-MEŞRU BİR İKTİDARI
"MEŞRULAŞTIRMAK"

Devrimci mücadelenin temel askeri-savaş biçimi olan gerilla savaşının tarihsel gelişimi ve günümüzde islamcı terör örgütlerinin ve PKK'nin etkisiyle ortaya çıkan deformasyonlar.

7

GERİLLA SAVAŞININ
TARİHSEL GELİŞİMİ VE
GÜNÜMÜZDEKİ
DEFORMASYONU

Ve yanındakinin kanlı başı
omzuna
değince,
ona sıra gelince
sayısını saydı...
Söz istemez
Yaşlı göz istemez
Çelenk melenk lazım değil
Susun
Sıra Neferi Uyusun...

18

ULAŞ BARDAKÇI

19

İLKER AKMAN
HASAN BASRİ TEMİZALP
YUSUF ZİYA GÜNEŞ

20

YÜKSEL ERİŞ
NEDİM ATILGAN
MUSTAFA ATMACA

15 Temmuz "darbe girişimi" sonrasında başlayan ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "askıya" alınmasıyla kendi engellerinden sıyrılan işkence üzerine kısa bir değerlendirme.

21

POPÜLİST
İNTİKAM ARACI OLARAK
İŞKENCE

Recep Tayyip Erdoğan'ın siyasal simgesi olan ve Arapçada "dört" anlamına gelen "rabia"nın döviz kurlarında meydana gelen artışlarla Euro'nun TL karşısında "rabia" düzeyini aşmasına ilişkin bir irdeleme.

24

RABİA

KURTULUŞ CEPHESİ

SORUMLU: Sezai Görür

Yazışma Adresi:

kurcephe@kurtuluscephesi.org

<http://www.kurtuluscephesi.com>

<http://www.kurtuluscephesi.org>

<http://www.kurtuluscephesi.net>

<http://www.kurtuluscephesi.de>

(Bu siteler, Türkiye'de özel yetkili mahkeme kararlarıyla erişime kapatılmıştır.)

Gayrı-Meşru Bir İktidarı “Meşrulaştırmak”

Herşey Recep Tayyip Erdoğan iktidarının formel hukuku, yazılı anayasa ve yasaları bir yana bırakarak, bu hukuka ve varolan anayasanın ve yasaların kendisine vermediği yetkiyi **fiilen** kullanarak, kendine özgü bir hukuk ve bu özgünlük içinde meclis çoğunluğuna dayanarak yasalar yaratmasıyla başladı. Böylece Recep Tayyip Erdoğan, formel hukuku ve anayasayı işlemez hale getirerek, bunlardan doğan **meşruiyetini** yitirmiştir, **gayrı-meşrudur**.

17-25 Aralık günlerinde başlayan bu gayrı-meşrulaşma, 28 Haziran 2014’de yürürlüğe giren Sulh Ceza Hakimliği yasasıyla “kanunileştirilmiş”tir. Kendi içinde kapalı devre çalışan bu sulh ceza hakimliği “müessesesi” yoluyla, iktidarın her türlü gayrı meşru icraatına karşı tutumların resmen engellendiği ve bu tutumu alanların neredeyse hiçbir gerekçe gösterilmeksizin tutuklandığı bir sürece girilmiştir.

Şu “allahın lütfu olan” 15 Temmuz “darbe girişimi” sonrasında bu gayrı meşru süreç “zirve” yapmıştır. Daha açık ifadeyle, 15 Temmuz sonrasında gayrı-meşru iktidar fiili bir durum oluşturmuştur. Devlet Bahçeli bu durumu, anayasa değişikliği gerekçesinde şöyle ifade etmiştir:

“Başkanlık sistemine geçme arzusu taşıyanlar bir fiili durum yaratmışlardır. Bu çarpık durumun anayasal meşruiyetinin olmadığı da ortadadır. Net olarak söylemek isterim ki, şu anda anayasa çiğnenmekte ve suç işlenmektedir. Bu fiili durum, bu şekilde devam ederse Türkiye bir

kriz ve kaos ortamına sürüklenebilir.”

Ama bu “noktaya” birden ve birkaç yıl içinde gelinmemiştir.

Recep Tayyip Erdoğan iktidarının gayrı meşrulaşması neredeyse AKP’nin iktidara geldiği tarihte başlamıştır. Deyim yerindeyse, “sarı öküz” başlangıçta feda edilmiştir.

“Sarı öküz”, 2002 seçimlerinden sonra AKP ve CHP’den oluşan meclisin “iki lideri”, Recep Tayyip Erdoğan ile Deniz Baykal’ın Boğaz’daki “balıkçı lokantası”nda vardıkları “mutabakat”la verilmiştir. Ve bu “mutabakat”, mevcut anayasanın fiilen çiğnenmesini ve “hülle” yoluyla aşılmasını sağladı. Böylece seçim yasası hükümleri nedeniyle milletvekili olamayan ve milletvekili olmadığı için başbakan olması olanaksız olan Recep Tayyip Erdoğan’ın Siirt’ten milletvekili seçilmesinin yolu açıldı. “Anayasayı bir kez çiğnemekten bir şey olmaz” olduğu böylece görüldü.

İkinci büyük gayrı-meşrulaşma adımı, 2007 yılında yapılan ve cumhurbaşkanının “halk tarafından” seçilmesi hükmünü getiren anayasa değişikliğiyle atıldı. Anayasa değişikliği meclis tarafından kabul edilmiş ve 21 Ekim 2007’de referanduma gidilmesi kararı alınmış olmasına rağmen, Abdullah Gül, “eski anayasa hükmü” uyarınca, 28 Ağustos 2007’de meclis tarafından cumhurbaşkanı seçilmiştir.

Buna rağmen, tümüyle “kadük” olması gereken değişiklik için referanduma gidilmiş ve “halkın” %68,95’inin “evet” oyuyla kabul edilmiştir.

Bu iki büyük gayrı-meşrulaşma adımı karşısında Deniz Baykal'lı CHP ve onun yö-
rüngesinde hareket eden toplumsal muha-
lefet ve sol tam bir aymazlık içinde atılan
adımları “demokratik gelişme” olarak de-
ğerlendirme gafletine düşmüştür.

Böylece mevcut anayasanın ve yasalarn
fiili davranışlarla aşılabileceğini gören Re-
cep Tayyip Erdoğan (ve elbette onunla bir-
likte mehteran takımı), fiili durumu Mart
2008'deki “Ergenekon operasyonu”yla bir
adım öteye taşımıştır. Çok açıldı ki, “Erge-
nekon operasyonu”, Cumhuriyet Başsavcılı-
ğı tarafından açılan AKP'nin kapatılması
davasına karşı fiili bir tutumdur. Ama “med-
ya”daki neo-liberallerin yaygarası ve “Erge-
nekon operasyonu”nun gözdağı içinde bu
fiili durum da toplumsal muhalefet tarafın-
dan “algı”lanmadı.

Üçüncü büyük gayrı-meşrulaşma adımı
2010 anayasa değişikliğiyle atıldı. Özellikle
HSYK'ya ilişkin yapılan değişikliklerle Recep
Tayyip Erdoğan iktidarı fiili durumlara ilişkin
“kanuni” bir temel oluşturmuştur.

Yazımızın başlangıcında belirttiğimiz gi-
bi, dördüncü büyük gayrı-meşrulaşma adı-
mı 17-25 Aralık sürecinde ortaya çıkmıştır.
“Paralel devlet yapılanması”nın, bugünkü
namıyla FETÖ'nün 2010 anayasa değişikli-
ğiyle sağlanan “kanunilik” içinde yürüttüğü
“yolsuzluk operasyonu”, İçişleri Bakanı Ef-
kan Ala üzerinden yapılan ve polise mahke-
me kararlarına uyulmaması direktifi veren
fiili müdahale ile yok hükmünde sayılmış-
tır.

Buraya kadar Recep Tayyip Erdoğan'ın
“icranın başı” olarak başbakanlık düzeyin-
de fiili ve gayrı-meşru durum ortaya çıkmış-
tır. Ama en önemli gelişme, Recep Tayyip
Erdoğan'ın 10 Ağustos 2014 tarihinde cum-
hurbaşkanı seçilmesiyle olmuştur.

Cumhurbaşkanı seçilen Recep Tayyip Er-
doğan, seçilir seçilmez yetkilerini fiilen oluş-
turmaya başlamıştır. Hemen herkesin kabul
ettiği gibi, cumhurbaşkanı olarak Recep Tay-
yip Erdoğan anayasada varolmayan yetkile-
ri fiilen kullanmaya başlamıştır. Ve Türkiye
Cumhuriyeti devletinde hiçbir güç bu fiili
yetki gaspına karşı çıkmamış ve çıkamamış-
tır.

15 Temmuz sonrasında OHAL'le birlikte
Recep Tayyip Erdoğan'ın gayrı-meşru fiili ik-
tidarı tam anlamıyla pervasızlaşmıştır. Sulh
ceza hakimleri aracılığıyla her türlü muha-

lefet unsuru gözaltına alınmış ve tutuklan-
mıştır. İşkence, alenileştirilmiş ve yalın bir
“ceza biçimi” haline dönüştürülmüştür.

İşte bu “ahval ve şerait içinde” Devlet
Bahçeli'nin Recep Tayyip Erdoğan iktidarın-
ın meşruluğunu yitirmesinin yaratacağı
“kriz ve kaos ortamı”na dikkat çekerek, fi-
li başkanlığı “kanuni başkanlığa” dönüştü-
recek anayasa değişikliğine destek verecek-
lerine ilişkin açıklaması gelmiştir.

Bugün gündemin ilk maddesi haline gel-
miş olan başkanlık referandumu, sözcükle-
rin tam anlamıyla, meşruluğunu yitirmiş bir
iktidarın “meşrulaştırılması” amacını taşı-
maktadır.

Kuşkusuz buradaki sorun, böyle bir ana-
yasa değişikliğinin referandumda kabul edil-
mesiyle, gayrı-meşru bir durumun ne ölçü-
de “meşrulaşacağı”dır.

Öncelikle, mevcut iktidarın gayrı-meşru-
luğu, hukuk dışılığı, hukuk hakkında az çok
bilgisi olan herkesin gördüğü ve bildiği bir
durumdur. Böyle bir durumda “direnme
hakkı” ortaya çıkar. Bu da, tüm bireylerin,
toplumun, gayrı meşru iktidara karşı başkal-
dırma, **zor kullanılarak** o iktidarı devirme
hakkı demektir. Bu zor, mevcut iktidarın
gayrı meşruluğundan kaynaklanan bir meş-
ru zordur. İşte Devlet Bahçeli'nin “kriz ve ka-
os ortamı” olarak ifade ettiği durum da bu
“direnme hakkı”nın meşruiyetine ilişkin-
dir.

Anayasa değişikliğinin referandumla ka-
bul edildiği koşullarda bile meşruluğunu yi-
tirmiş bir iktidarın meşruiyet kazanması ola-
naksızdır. Ama böyle bir kabul, gayrı-meşru
iktidarın kendi konumunu pekiştirmesi ve
referandumdan aldığı güçle ve görüntüsel
“meşruiyete” dayanarak çıkaracağı yasa ve
karamamelerle (bugün OHAL'le ve KHK'larla
fiilen varolan) tam bir terör yönetimi ortaya
çıkacaktır.

Bu açıdan bakıldığında, referandumun-
da “başkanlık sistemi”ni getiren anayasa de-
ğişikliğinin reddedilmesi, “tek kişi”ye daya-
nan (ve fiilen yürütülen) terör yönetimini
engellemeyecektir. Ancak bu terör yöneti-
minin kendine görüntüsel bir “meşruiyet”
kazandırmasının önüne geçilmiş olacaktır.
Referandumda “hayır” oylarının çoğunluğu
sağlamasının getireceği tek “kazanım” da
budur. Ama fiili yetki gaspını ortadan kaldı-
rmayacağı gibi, baskı ve terörü de sonlandır-
mayacaktır.

Bu nedenle de, referandumda “hayır” oylarının çoğunluğu sağlamasına yönelik çalışmalar, kampanyalar, kitle gösterileri (eğer fiili iktidar tarafından izin verilirse), “hayır” sonucuna bağlı olarak ortaya çıkacak fiili durumu hesaba katmalıdır.

Açıktır ki, anayasa değişikliğinin referandumda reddedilmesi, yani “hayır” oylarının çoğunluğu sağlaması fiili iktidar gaspını ortadan kaldırmayacaksa da, bu gaspa karşı fiili direnme koşulları yaratacaktır. Hemen her fırsatta “halkın %52’sinin oyuyla seçilmiş cumhurbaşkanı” olduğunu yineleyip duran Recep Tayyip Erdoğan anayasa referandumunu kaybetmekle “çoğunluğu” da kaybetmiş olacaktır.

“Halkın çoğunluğunu” kaybetmiş olan Recep Tayyip Erdoğan’ın gayrı-meşru iktidarına karşı, bugüne kadar “çaresiz” kalmış olan “devlet güçleri”nin de “direniş” sergilemesi şaşırtıcı olmayacaktır.

Gerek halkın “çoğunluğu”nun baskısı, gerekse devlet kurumlarının “direnışı”, Devlet Bahçeli’nin anayasa değişikliğini destekleme gerekçesi olarak gösterdiği “kriz ve kaos ortamı”na yol açacaktır. Ama bu “kriz ve kaos”, popüler dille ifade ederse, “yıkıcı” değil, “yaratıcı” bir kaos olacaktır.

Bu olasılık karşısında Recep Tayyip Erdoğan’ın eli-kolu bağlı oturacağını kimse beklememelidir. Bu bağlamda, fiili iktidar olanakları sonuna kadar kullanacak ve iktidarı kaybetmemek için her yola ve çareye başvuracaktır.

Burada Recep Tayyip Erdoğan’ın uzun süredir hazırladığı ve 15 Temmuz’da “tatbikat” yaptırdığı iç savaş güçlerini referandum sürecinde de harekete geçirmesi beklenmelidir. Numan Kurtulmuş’un “‘Aman şu referandumda evet çıkmasın’ diye terör örgütlerini de kullanarak Türkiye’de bir korku atmosferi oluşturabilirler, halkı canından bezdirecek bir noktaya getirebilirler. Bununla ilgili her türlü tedbirlerimizi alıyoruz. Allah’ın izniyle referandumda büyük oranda ‘evet’ çıktıktan sonra da bu terör örgütleri, hiçbir şekilde sesi soluğu çıkmayacak noktaya gelirler. Bu motivasyonlarını da kaybederler.” sözleri de bu bağlamda yerine oturmaktadır.

“Kamuoyu anketleri” bağımlısı olan Recep Tayyip Erdoğan’ın referandumdan “evet” oyu çıkartabilmek amacıyla iç savaş güçlerini devreye sokmaya çalışması hiç şa-

şırtıcı olmayacaksa da, bu iç savaş güçlerinin devreye sokulması hiç de zor değildir. Yapılacak bir ya da iki provokatif eylemle, özellikle “dindarlara” yönelik eylemle bu güçler hızla ve dizginlenemez biçimde devreye sokulabilir.

Böylesi olasılıklar içinde, “Hayır’ım başka hayırlara benzemez” türünden zırvallıklar, yer yer “hayır” sonucunun “hiçbir şeyi değiştirmeyecek” olduğuna ilişkin beyanlar sadece aymazlık değil, aynı zamanda referandumun sonuçlarını önemsizleştirmeye yönelik çabalar olarak kabul edilmelidir.

Referandumla ilişkin diğer bir yaklaşım da, gayrı-meşru bu iktidar koşullarında yapılacak bir referandumun da “gayrı-meşru” olacağına ilişkindir. Dolayısıyla “gayrı-meşru” olan bir referandumda “hayır” demek için bile olsa katılmak, Recep Tayyip Erdoğan iktidarına “meşruiyet sağlayacağı” düşünülebilir. Bunun mantıki sonucu olarak da referandumun “boykot” edilmesi gündeme gelir.

Böylece bir kez daha mevcut düzen içinde seçimlerin meşruiyeti tartışmasına, seçimlerin bir “aldatmaca” olduğuna ilişkin tartışmaya geri dönülmektedir.

Bu tartışmanın “öteki” tarafının, yani hemen her koşulda seçimlere katılmayı kabul eden legalist sol olduğu göz önüne alınırsa, sorunun “sol içi” bir sorun olarak kaldığı açıktır.

Halkın büyük bir çoğunluğunun seçimlere katılması, seçimlerin (ya da referandumun) “meşruiyeti”yle ilgili değildir. Bu katılım, halkın büyük bir çoğunluğunun mevcut düzenden umutlarını kesmediğinin ve mevcut düzenin çerçevesi içinde bir şeylerin değişeceği ya da değiştirilebileceği beklentisi içinde olduğunun göstergesidir.

Anayasa referandumunu, bu açıdan, halk kitlelerinin umut ve beklentilerinin değişmesi ve dönüşmesi için bir fırsat yaratabilir. Referandumda anayasa değişikliğinin reddedilmesi (“hayır” oylarının çoğunluğu sağlaması) Recep Tayyip Erdoğan iktidarına karşı olan kitlelerin moralini yükselteceği gibi, fiili iktidarının sona erdirilmesi gerektiğinin de bilincini yaratacaktır. Bu nedenle “hayır” kampanyaları önemlidir ve önemsenmelidir.

Öte yandan, Recep Tayyip Erdoğan ve şürekasının iç savaş tehdidi ve bunu pratiğe geçirme yönündeki tutumu gözden ka-

çınılmamalıdır. Aynı biçimde, referandumu kaybeden Recep Tayyip Erdoğan iktidarının baskı ve terörü tırmandırabileceği de hesaba katılmalıdır. İster iç savaş güçleri harekete geçirilsin, ister devletin resmi zor güçleri aracılığıyla baskı ve terör tırmandırılsın, her durumda, hiçbir bedel ödenmeksizin önemli toplumsal değişimlerin ve dönüşümlerin gerçekleşemeyeceğinin bilincinde olunmalıdır.

Türkiye devrimcileri ve düzen sınırları içinde de olsa toplumsal muhalefet bu bedeli ödemekten kaçınmamalıdır.

Bilinmelidir ki, yapılacak anayasal ya da yasal değişikliklerle meşruiyetini yitirmiş bir iktidarı “meşrulaştırmak”, hukuken olduğu kadar tarihsel ve toplumsal ölçekte de olanaksızdır. Meşruiyetini yitirmiş iktidarlar da uzun süre iktidarda kalamazlar.

Gerilla Savaşının Tarihsel Gelişimi ve Günümüzdeki Deformasyonu

Gerilla savaşının sözcük ve kavram olarak bilinmediği çağlarda haksızlığa, eşitsizliğe, baskıya karşı çıkanların verdikleri askeri mücadeleler hemen her zaman gerilla savaşı özelliklerini taşımıştır. Hasmından sayısal olarak az ve ilkel silahlara sahip olan güçlerin bu savaşı, kimi yerlerde yerel eşkıyalık biçiminde, kimi yerlerde “gezginci asi çeteler”¹ biçiminde yürütülmüştür. Özellikle feodal dönemlerdeki köylü isyanlarında ya da zayıf feodal merkezi otoriteye karşı mahalli mütegalibenin (bir çeşit derebeylerinin) başkaldırılarında ilkel halde de olsa gerilla savaşı verilmiştir.

18. yüzyılda, gerek sözcük olarak, gerekse pratik olarak gerilla savaşı çetecilikten ve eşkıyalıktan ayrılmıştır. Amerikan bağımsızlık savaşında, Engels’in sözleriyle ifade edersek, “talim yapmasını bilmeyen ama gene de yivli karabinalarıyla daha iyi ateş eden asi çetelerin ormanın örtüsü altında, dağlık ve çok hareketli avcı grupları biçiminde”² yürüttükleri savaş, sözcüğün tam anlamıyla gerilla savaşı niteliğine sahip olmuştur.

Yine de gerilla savaşı, kavram olarak ve “asi çeteler savaşı”ndan ayrışarak ilk kez İspanya’da ortaya çıkmıştır.

19. yüzyılın başlarında İspanya’da Fransız işgaline karşı verilen savaş, İspanyol düzenli ordusuna yenilgiye uğraması üzerine gerilla savaşına dönüştü. Marks bu durumu şöyle anlatır:

“İspanyol hazır kuvvetleri her yerde yenilgiye uğrasa bile, yine de

her noktada kendisini gösteriyordu. En az yirmi kat dağınık da olsa, her zaman düşman karşısında hazırdu ve her yenilgiden sonra artan güçle yeniden ortaya çıktı. Onları yenmek yararsızdı, çünkü kaçmakta çok hızlıydılar, insan kayıpları az oluyordu ve toprak kaybına da fazla önem vermiyorlardı. Düzensiz olarak dağlara çekilirken, en beklenmedik anda bir araya gelip ortaya çıkacaklarından emindiler. Yeni takviyelerle güçleniyorlardı ve Fransız ordularına direnmeseler de, en azından onları sürekli hareket halinde tutabiliyorlar ve güçlerini dağıtmaya zorlayabiliyorlardı. Ruslardan daha şanslı olduklarından, yeniden doğmak için ölmeye de gereksinimleri yoktu...

Mevcut ordunun yenilgileri düzenli hale geldiğinde, gerillaların ortaya çıkışı genelleşti ve ulusal yenilgilerin endişeye düşürdüğü halk kitleleri yerel kahramanların başarılarıyla övünür oldular.”³

Tarihin bu ilk tanımlanabilir gerilla savaşı, Fransız işgaline karşı öylesine etkili olmuştur ki, giderek gelişmeye ve dönüşmeye başlamıştır.

Yine Marks’ın ortaya koyduğu gibi, 19. yüzyılın başında İspanya’da verilen gerilla savaşı, ilk dönemde (yukarda Marks’ın anlattığı biçimde) **yalın** bir gerilla savaşı niteliğine sahipken, bir süre sonra yaygın silahlı güçler tarafından yürütülen bir savaş biçimi

¹ Bu tanım Mao Zedung’a aittir.

² Engels, *Anti-Dühring*, s. 254.

³ Marks, “Devrimci İspanya”, *New-York Daily Tribune*, N° 4222, 30 Ekim 1854.

mine, bir çeşit **hareketli savaş** tarzına dönüşmüştür.

“Onlar, halkın gerçek silahlanmasının temelini oluşturdular. Kendileri için bir yeri ele geçirme fırsatı çıktığında ya da birleşik bir girişim kararlaştırıldığında, halkın en etkin ve cüretkar unsurları ortaya çıkıyor ve gerillalara katılıyordu. Onlar çok hızlı biçimde ganimetlerine saldırıyorlar ya da kendi üstlendikleri amaca uygun olarak muharebe düzeninde yer alıyorlardı. Bir düşman kuryesini yakalamak ya da düşmanın erzaklarını ele geçirmek için, seçkin bir düşmanı görececek biçimde bütün gün ayakta beklediklerini görmek olağandışı bir durum değildi. Genç Mina'nın Joseph Bonaparte tarafından atanan Navarra valisini yakalaması ve Julian'ın Ciudad komutanı Rodrigo'yu tutsak alması bu biçimde olmuştur. İş tamamlanır tamamlanmaz, herkes kendi yoluna gidiyor ve silahlı olanlar hemen her yöne dağılıyordu; ama işbirliği yapan köylüler hızla 'yokluklarının farkına varılmadan' kendi günlük işlerine geri dönüyorlardı. Böylece tüm yollar ulaşımına kapatılıyordu. Hiç biri keşfedilemediği halde binlerce düşman olay yerinde bulunuyordu. Yakalanmaksızın hiçbir kurye gönderilemiyor, hiçbir malzeme ele geçirilmeksizin yola çıkamıyordu. Kısacası, yüzlerce göz tarafından gözetlenmeksizin hiçbir hareket yapılamıyordu. Aynı zamanda bu türden bileşimlerin kökünü kurutmak için hiçbir araç da yoktu. Fransızlar, sürekli olarak uçan, her zaman yeniden ortaya çıkan ve dağları perde gibi kullanarak gerçekten görünmez olarak her yerde bulunan bir düşmana karşı sürekli elleri tetikte beklemek zorundaydılar.”⁴

Gerillaların ve hareketli savaşın etkili olmasıyla birlikte, İspanyol gerillaları, “mevcut ordunun düzenli taklit etmeye” yönelmişlerdir. Bunun sonucu olarak da hareketli savaş yürüten gerilla birliklerindeki savaşçı sayısı artmaya başlamıştır. Bir çeşit **dü-**

zenli orduya dönüşmüşlerdir. Marks'ın ifadesiyle, “Gerilla sistemindeki bu değişim, Fransızlara, onlarla mücadelede önemli bir üstünlük sağladı. Artan sayıları nedeniyle kendilerini gizleme ve eskiden olduğu gibi, savaşa zorlanmadan birden ortadan kaybolma olanağını yitiren *guerrilleros*, şimdi sık sık kuşatılıyor, yeniliyor, dağılıyor ve uzun bir süre yeni bir saldırıya geçemeyecek duruma düşüyorlardı.” (agy)

Daha iyi eğitilmiş, daha disiplinli ve daha iyi teçhizata sahip Fransız ordusu karşısında düzenli orduya dönüşen İspanyol gerillaları başarılı olamamışlar ve sonuçta yenilgiye uğratılmışlardır.

(Daha ilerde göreceğimiz gibi, İspanya'da gerilla savaşının yaygınlaşması, hareketli savaş tarzına dönüşmesi ve nihayetinde yenilgiye yol açsa da düzenli orduya dönüşmeleri, tarihin daha sonraki dönemlerinde görülecek olan ve Mao Zedung tarafından formüle edilen sistemli ve planlı **uzun/uzatılmış halk savaşı stratejisinin** ilk nüvesi durumunda olmuştur.)

GERİLLA SAVAŞININ EVRİMİ

20. yüzyıla gelindiğinde, yani proleter devrimler çağında gerilla savaşı açısından ilk önemli olay **1905 Rus Devrimi**'dir.

1905 Rus Devrimi'nde gerilla savaşı, **barikat savaşına** dayanan **silahlı ayaklanmanın** özgün bir parçası olarak ortaya çıkmıştır.

Lenin, *Moskova Ayaklanmasından Alınacak Dersler* yazısında şöyle yazar:

“Askeri taktikler, askeri teknik düzeyine dayanır. Bu yalın gerçeği Engels göstermiş ve bütün marksistlere kabul ettirmiştir. Bugün askeri teknik, 19. yüzyılın ortalarındaki askeri teknik değildir. Toplara karşı kalabalıklarla yürümek ve tabancalarla barikatları savunmak çılgınlık olur. Kautsky, Moskova olaylarından sonra, Engels'in bu konudaki vargıların yeniden gözden geçirilmesinin tam zamanı olduğunu ve Moskova'da '*yeni barikat taktikleri*'nin ortaya çıktığını yazarken haklıydı. Bu taktikler, gerilla savaşı taktikleridir. Böylesi taktikler için gerekli örgüt, hareketli ve çok küçük, on kişilik, hatta iki-üç kişilik birliklerdir. Bugünlerde beş ya

⁴ Marks, “Devrimci İspanya”, *New-York Daily Tribune*, N° 4222, 30 Ekim 1854.

da üç kişilik birliklerden söz edilince alay eden sosyal-demokratlarla sık sık karşılaşıyoruz. Ama alay etmek, çağdaş askeri tekniğin dayatıldığı koşullar altında sokak savaşlarının ortaya çıkardığı yeni taktik ve örgütsel sorunları reddetmenin çok ucuz bir yoludur. Moskova ayaklanmasının hikayesini dikkatlice inceleyin beyler, göreceksiniz ki, ‘beş kişilik birlikler’ ile ‘yeni barikat taktikleri’ arasında nasıl bir bağlantı olduğunu anlayacaksınızdır.”⁵

Lenin, 1905 Rus Devrimi’nde ortaya çıkan gerilla savaşının, “kitle hareketinin bir ayaklanma noktasına gerçekten ulaştığı ve iç savaşın ‘büyük çarpışmaları’ arasında oldukça geniş bir aralık ortaya çıktığı bir zamanda kaçınılmaz bir mücadele biçimi” olduğunun altını çizer.

Bu yönüyle söz konusu olan gerilla savaşı, ağırlıklı olarak kentlere ilişkindir ve kentlerde başlayan silahlı ayaklanmanın bir parçasıdır. Ancak gerilla savaşının bu kentlere ve barikat savaşına uyarlanmış tarzı kesinkes **stratejik** bir çizginin parçası değildir.

20. yüzyılda gerilla savaşı, sadece köylü isyanlarının ya da yerel derebeylerinin savaş tarzı olmasının ötesinde düzenli birlikleri yenilen ve dağıtılan orduların savaş tarzı olarak da ortaya çıkmıştır.

ANADOLU’DA GERİLLA SAVAŞI

Anadolu kurtuluş hareketinde ortaya çıkan *Kuva-yı Milliye* (Ulusal Güçler) 20. Yüzyılda düzenli birlikleri yenilmiş bir ordunun yürüttüğü ilk gerilla hareketi olmuştur.

“Hükümet merkezi, düşmanların şiddetli çemberi içindeydi. Siyasal ve askerî bir çember vardı. İşte böyle bir çember içinde yurdu savunacak, ulusun ve devletin bağımsızlığını koruyacak kuvvetlere emrediyorlardı. Bu biçimde yapılan emirlerle, devlet ve ulusun araçları temel görevlerini yapamıyorlardı. Yapamazlardı da. Bu araçları savunmanın birincisi olan ordu da, ‘ordu’ adını korumakla birlikte, elbette temel görevini yerine getirmekten yoksundu. İşte bu

nun içindir ki yurdu savunmak ve korumak olan temel görevi yerine getirmek, doğrudan doğruya, ulusun kendisine kalıyor. Buna Kuva-yı Milliye diyoruz. Bütün evren de böyle diyor.”⁶

Anadolu kurtuluş hareketinde, giderek Kuva-yı Milliye’nin yanında **Kuva-yı Seyyare** adı verilen Çerkez Ethem’in yönetimindeki hareketli birlikler ortaya çıkmıştır. Yaklaşık olarak beş bin silahlı unsurdan ve çoğunluğu süvariden oluşan Kuva-yı Seyyare, Kuva-yı Milliye’yle ortaya çıkan gerilla savaşının hareketli savaşa (manevra savaşı) dönüşümünü ifade eder. Ve ardından Milli Ordu adıyla düzenli orduya geçilmiştir.

Tüm bu tarihsel gelişim içinde gerilla savaşı ve bu savaşa dayanan askeri savaş ilk kez stratejik bir kavrayışa Çin’de Mao Zedung tarafından ulaştırılmıştır.

ÇİN VE VİETNAM’DA HALK SAVAŞI

Mao Zedung’un formüle ettiği uzun/uzatılmış halk savaşı stratejisi, her şeyden önce **siyasal iktidarın** ele geçirilmesinin stratejisidir.

Bu stratejik çizgi, maddi ve teknik olarak zayıf bir gücün, uzatılmış bir savaşla düşmanı yenilgiye uğratmasının çizgisidir. Burada **zaman**, maddi ve teknik olarak güçlü düşmanın yıpratılmasında belirleyici unsurdur. Mao Zedung’un sözleriyle, “Dağınık karakterli olmasından dolayı, gerilla savaşı, her yere yayılabilir ve düşmanı yıpratmada, durdurmada ve parçalamada ve de kitle çalışması gibi birçok görevleri yerine getirebilir.” Böylece bir yandan kendi güçlerini koruyup geliştirirken, diğer yandan düşman parça parça yok edilir.

Böylece gerilla savaşı, bir yandan **yıpratma savaşının** ana unsuru olurken, diğer yandan düşman güçlerinin **imha** edilmesidir.

⁶ Türkiye Büyük Millet Meclisi Gizli Celse Zabıtları, c. 1, Ankara, 1985, (24 Nisan 1920-21 Şubat 1921), sh. 6-7.

Aynı konuşmada Mustafa Kemal, Kuva-yı Milliye’nin politik yanını da şöyle ifade eder: “Asıl ulusun birliğini meydana getiren ve İstanbul’un içinde bulunduğu koşullara rağmen, bu birliği içeriye ve dışarıya göstermeye yönelik bir amaçla yapılan örgütlenme ise yalnız kuva-yı milliye unsurlarından ifade ettiğimiz silahlı unsurdan ibaret değildi. Tersine bütün ülkede ve ülkenin en ücra köşelerinde bile ortaya çıkmış, doğrudan doğruya yasal ve çağdaş örgüttür ki, ona da ‘Müdafaa-i Hukuk’ teşkilatı diyoruz.”

⁵ Lenin, *Moskova Ayaklanmasından Alınacak Dersler*.

nin de bir aracı olur.

Mao Zedung bu durumu şöyle ifade eder:

“Gerilla birliklerimiz sabotaj ve tahrip gibi özel görevi yerine getirirken sırf yıpratma savaşı vermemeli kaçınılmaz olmakla beraber, düşman güçlerini tüketmek ve kendi kuvvetlerimizi geniş ölçüde tazelenmek için şartların elverişli olduğu her durumda enerjik imha seferleri ve muharebeleri vermek gerekir.”⁷

“Genellikle, hareketli savaş imha; mevzii savaş yıpratma; gerilla savaşı ise bu iki görevi de aynı zamanda yerine getirir. Bu üç savaş çeşidi, böylece, birbirinden ayrılmış olur.”⁸

Uzatılmış bir savaş olarak halk savaşı, gerilla savaşından hareketli savaşa ve oradan da düzenli ordu savaşına doğru ilerleyen bir çizgidir. Bu nedenle, “Halk savaşı vermek için, silahlı güçler, *ana kuvvet birlikleri, bölgesel birlikler, milis ve öz savunma birliklerini* içeren uygun örgütlenme biçimlerine sahip olmalıdır. Ana kuvvet birlikleri, ülkenin herhangi bir yerindeki çarpışmalarda kullanılabilen hareketli birliklerdir. Bölgesel birlikler, bölgedeki silahlı mücadelenin dayanağıdır. Milis ve öz savunma birlikleri, üretim faaliyetini sürdüren emekçi halkın yaygın yarı-silahlı güçleridir ve üslerdeki halk iktidarının temel aracıdır.”⁹

Böylece başlangıçta dağınık ve ye yer gizli faaliyet yürüten gerilla güçleri, giderek **üs bölgeleri** oluşturmaya yönelir. Üs bölgeleri gelecekteki kurtarılmış bölgelerin üzerinde yükselineceği temeli oluşturur.

“Gerilla savaşı içinde bir üs bölgesi, ancak üç temel şartın adım adım kurulmasıyla yani, silahlı güç kurulduktan, düşman yenilgiye uğratıldıktan ve halk harekete geçirildikten sonra gerçekten kurulabilir.”¹⁰ (Mao)

Burada hemen belirtelim ki, Mao'nun sözünü ettiği üs bölgelerinin, gerilla savaşının deformasyonunun bir ürünü olan “üs”lerle hiçbir ortak noktası yoktur. Gerilla güçlerinin değişik nedenlerle barınmak ve saklanmak amacıyla oluşturduğu “sığınak-

lar” kesinkes gerilla savaşının üs bölgeleriyle karıştırılmaz. Yine aynı biçimde, gerillaların geçici sürelerle elde bulundurduğu bölgelerle (gerilla bölgeleri) üs bölgeleri birbirine karıştırılmaz. Gerilla bölgeleri, gerillalar oradayken onların, gerillalar gidince de düşmanın denetimine geçen bölgelerdir. Üs bölgeleri ise, göreceli olarak gerillanın daha uzun süre elde tutabildiği, tahkim ettiği ve göreceli olarak daha uzun süre direnebildiği yerlerdir. Mao Zedung'un ifadesiyle, “çok sayıda düşman birlikleri imha edildiği ya da yenildiği, kukla yönetimin yok edildiği, halk kitlelerinin harekete geçirildiği, kitle örgütlerinin kurulduğu, yerel silahlı halk kuvvetlerinin geliştirildiği ve bir politik iktidar kurulduğu zaman” gerilla bölgeleri üs bölgeleri haline gelir. Bu üs bölgeleri yeterince güçlendiği ve düşmanın karşı saldırısına karşı direnebildiği zaman sözcüğün tam anlamıyla kurtarılmış bölgeler haline gelir.

Uzatılmış savaş çizgisinde yıpratma ve imha savaşları, gerilla savaşının başlangıç aşamasında ortaya çıkan taciz ve tahrip eylemlerinden farklıdır. Yıpratma ve imha savaşları, varolan durumdaki güçler dengesine bağlı olarak yürütülen hareketlerle verilir. Diğer bir ifadeyle, yıpratma ve imha seferleri düzenlenerek bu savaşlar yürütülür. Vietnam'da 30 Ocak 1968'de başlatılan **Tet Saldırısı** bu seferlere (harekatlara) verilebilecek en iyi örnektir.

Tet Saldırısı, başkent Saygon ve ikinci büyük kent olan Hué dahil olmak üzere 100'den fazla il ve ilçede gerçekleştirilmiştir. Hué kentindeki Amerikan birlikleri bir ay süreyle Vietnam Kurtuluş Ordusu'nun kuşatması altında kalmıştır. Saldırıda 123 uçak imha edilmiş ve 214 uçak ağır hasar görmüştür. Bu boyutlarıyla Tet Saldırısı tarihin kaydettiği en büyük imha seferidir.

Çin ve Vietnam devrimleri, gerilla savaşının stratejik önem taşıdığı halk savaşı stratejisinin zaferiyle gerçekleşmiştir.

20. yüzyılın en önemli gelişmelerinden birisi de Küba Devrimi'dir.

KÜBA DEVRİMİ: GERILLA SAVAŞININ STRATEJİSİ VE TAKTİĞİ

Küba Devrimi, Çin ve Vietnam devrimlerinden farklı olarak, kitlelerin ve özellikle köylülerin kendiliğinden isyanlarını örgütle-

⁷ Mao Zedung, *Seçme Eserler*, Cilt II, s. 176.

⁸ Mao Zedung, *Seçme Eserler*, Cilt II, s. 310.

⁹ Võ Nguyễn Giáp, *Halk Savaşının Askeri Sanatı*.

¹⁰ Mao Zedung, *Seçme Eserler*, Cilt II, s. 210.

yerek başlatılan gerilla savaşı özelliğine sahip değildir. Küba Devrimi'nin ayrıncı özelliği, oligarşik diktatörlük ile halkın tepkisi arasındaki denge durumuna (ki bu denge oligarşik diktatörlüğün açık askeri zoruyla oluşturulmuş suni bir dengedir) gerilla güçlerinin iradi müdahalesidir. Che Guevara'nın sözleriyle, bu denge durumunda gerilla "katalizatör" görevi görmüştür. Yine de Küba Devrimi, tıpkı Çin ve Vietnam devrimlerinde olduğu gibi, gerilla savaşının stratejik rol oynadığı bir iktidar mücadelesidir.

"Küçük savaşçı çekirdeklerin başlattıkları mücadeleye, sürekli olarak yeni yeni güçler katılır; kitle hareketleri boy göstermeye başlar, eski düzen küçük küçük bin parçaya ayrılır, ve işte tam bu anda işçi sınıfı ve kentli kitleler savaşın kaderini belirler."¹¹

Bu ayrıncı özelliklerine karşın Küba Devrimi de, Çin ve Vietnam devrimlerinin stratejik yolunu izlemiştir. "Küçük savaşçı çekirdeklerin başlattıkları" gerilla savaşı, giderek hareketli savaşa ve sonuçta mevzi savaşa dönüşerek zafer kazanmıştır.

Che Guevara bu gerçeği şöyle ifade eder:

"Gerilla savaşının gelişim olasılıkları, yani gerillanın potansiyel olarak bir mevzi savaşa dönüşme olasılığı hesaba katıldığında, bu savaş türünün özel niteliğine rağmen, mevzi savaşın bir çekirdeği, bir başlangıcı olarak düşünülebilir..."

Bazıları, küçümseyerek, onu "vur ve kaç" olarak adlandırırlar ve bu doğrudur. Vur ve kaç, bekle, pusuya yat, tekrar vur ve kaç ve düşmana hiçbir dinlenme olanağı vermeksizin bunları sürekli yinele. Burada, geri çekilme, cephesel savaştan kaçınma tutumu, olumsuz bir tutum olarak görülebilir. Yine de, bu tutum, her savaşa olduğu gibi, son amacı zafer kazanmak, düşmanı imha etmek olan gerilla savaşının genel stratejisinin bir sonucudur.

Bu nedenle, gerilla savaşının, kendi içinde tam zafere ulaşma olanağına sahip bir aşama olmadığı açıktır. Gerilla savaşı, savaşın baş-

langıç aşamalarından birisidir ve sürekli büyüyerek düzenli ordu niteliği kazanacak olan gerilla ordusuna dönüşecektir. Bu anda, düşmana nihai darbeyi vurmaya ve zafere ulaşmaya hazır olacaktır. Zafer, kökeni bir gerilla ordusu olsa da, her zaman düzenli ordunun ürünü olacaktır."¹²

Küba Devrimi'yle birlikte gerilla savaşı, yalın bir biçimde iktidar mücadelesinin temel bir aracı haline gelmiştir. 60'lardan itibaren tüm Latin-Amerika tarihi, Amerikan emperyalizmine ve onun yerli işbirlikçilerine karşı yürütülen iktidar mücadelelerinin tarihi olmuştur. Gerilla, bu tarihin başlatıcısı olarak başat rol oynamıştır.

Gerek Küba Devrimi, gerek Latin-Amerika'daki gerilla hareketleri, gerilla savaşının stratejisini, taktiğini ve tekniğini geliştirmiştir.

Ortaya çıkan en önemli stratejik gelişme, gerilla savaşı aracılığıyla siyasi gerçekler açıklanarak kitlelerin bilinçlendirilmesi ve örgütlenmesidir. Bilinçlenen ve örgütlenen kitleler, yine gerilla savaşıyla mücadeleye katılmışlardır. Böylece gerilla savaşı, politik kitle mücadelesinin bir aracı haline dönüşmüştür.

"Küba halkının, Batista diktatörlüğüne karşı silahlı zaferi, sadece, tüm dünya gazetelerinin yazdığı gibi destansı bir zafer olmakla kalmamış, Latin Amerika halk kitlelerinin davranışlarıyla ilgili eski dogmaları da yıkmıştır. Bu devrim bir halkın, gerilla savaşıyla, kendisini ezen bir yönetimden kurtulabileceğini elle tutulur, gözle görülür biçimde kanıtlamıştır..."

Doğal olarak, devrimin tüm koşullarının gerilla faaliyetinin verdiği itmeyle yaratılacağı düşünülemez. İlk fokonun oluşturulmasını ve pekiştirilmesini olanaklı kılan zorunlu asgari koşullar her zaman akılda tutulmalıdır. Halk, sivil talepler çerçevesinde toplumsal hedefler için mücadele etmenin boşuna olduğunu açıkça görmelidir. Barış, baskı güçlerinin mevcut yasalara rağmen iktidarda kalmayı sürdürmeleriyle zaten bozulmuştur.

Bu koşullarda halkın hoşnutsuz-

¹¹ F. Castro, *II. Havana Bildirgesi*, 1962.

¹² Che Guevara, *Gerilla Savaşı*.

luğu giderek kendisini daha aktif biçimlerde dışı vurmaktadır ve sonuçta, direniş, başlangıçta yetkililerin tutumuyla tetiklenen mücadeledenin patlak vermesiyle belli bir zamanda belirginleşir.

Bir hükümet, hileli olsun ya da olmasın, belli bir biçimde halk oyuyla iktidara gelmişse ve en azından anayasal yasallığı koruyorsa, henüz banşıl mücadele olanakları tüke-tilmediğinden gerilla çıkışının gelişmesi olanaksızdır.”¹³

Gerilla savaşının politik kitle mücadelesi haline dönüşmesi, devrimci politik amaçlarla yürütülmesi, doğal olarak savaşın politik niteliğini öne çıkarmış ve gerilla savaşını politik-askeri bir savaşa (politikleşmiş askeri savaşa) dönüştürmüştür. Bunun sonucunda da, gerilla savaşı taktik yönden gelişirken, aynı zamanda uyulması zorunlu olan belli kurallara bağılı olarak yürütülmesini getirmiştir.

Örneğın, Che bu kurallardan bazılarını şöyle ifade eder:

“ağdaş savaşlarda bir tümenin generali askerleriyle birlikte cephe- de ölmediğı gibi, kendisinin generali olan bir gerillanın da her muharebe- de ölmesi gerekmez. Yaşamını vermeye hazırdır, ama gerilla savaşının bu olumlu niteliğı, gerillanın her birisinin, bir ideali savunmak için değıl, onu gerçeğe dönüştürmek için ölmeye hazır olmasıdır. Bu, gerilla savaşının temelidir, özüdür.”¹⁴

“Sabotaj eylemlerinin önemi çok büyüktür. Savaşın, etkisi yüksek bir devrimci aracı olan sabotaj, genellikle az etkili, önceden görülemeyen koşullar içinde yapıldığında suçsuz insanlar arasından çok kurban veren, devrime yararlı olabilecek çok sayıda yaşamı yok eden terörist eylemlerden ayırdedilmelidir. Terörizm, zalimliğiyle, baskı yapmada etkililiğıyle tanınan, baskı güçlerinin önemli bir yöneticisini cezalandırmak için, yok edilmesinin yararlı olacağı biliniyorsa uygulanan bir yöntem olarak kabul edilmelidir. Fakat önemi az olan, ölümü daha sı-

kı bir baskıya, ölümlere neden olacak bir birey hiçbir zaman öldürülmemelidir.

Terörizmin değerlendirilmesinde çok tartışılan bir nokta vardır. Bazıları, polis baskısına sebep olmanın ya da şiddetlenmesine yolaçmanın kitlelerle tüm az ya da çok yasal —ya da yarı-gizli— bağları güçleştirdiğini, zamanı geldiğinde gerekli olacak eylemler için gruplaşmayı olanaksızlaştırdığını kabul ederler. Kendi başına bu doğrudur, fakat bir iç savaş sürecinde, belirli bir halk için, baskının zaten her türlü yasal eylemi ortadan kaldıracak kadar şiddetli olduğu durumlar da vardır. Bu durumda, silahla desteklenmedikçe kitle eylemi olanaksızdır. O halde uygulanacak yöntemlerin seçimine çok dikkat edilmesi, devrim için yararlanılabilecek elverişli koşulların incelenmesi gerekir. Koşullar ne olursa olsun, sabotaj iyi kullanıldığında, daima daha etkili bir silahtır. Sabotajdan, halkın bir kesimini felce uğratabilecek, başka deyişle, bir toplumun normal yaşayışını felce uğratmaksızın işsizlik yaratacak biçimde üretim araçlarını kullanılmaz duruma getirmekte yararlanılmamalıdır. Diğer kelimelerle, bir elektrik santralının sabote edilmesi hem etkili hem yerindeyken, bir gazoz fabrikasını sabote etmek gülünçtür.

Birinci durumda, belli sayıda işçi işsiz kalacaktır, fakat bölgede tüm hayatı felce uğramasından dolayı bu tamamen yerinde bir hareket sayılabilir. İkinci durumda ise, yine birkaç işçi işinden edilir, fakat bununla endüstriyel hayatta hiçbir değışiklik olmaz.”¹⁵

Bu ve benzeri özellikleri yanında Küba Devrimi'nin gerilla savaşına en büyük katkılarından birisi de **hareketli gerilla birliğı** ve bu birliğı dayanan savaş tarzıdır.

HAREKETLİ GERİLLA BİRLİĞİ

Che'nin yazılarında ve Latin-Amerika'daki gerilla yazınında “foco” olarak tanımlanan hareketli gerilla birliğinin ayrıncı özelliğı, kır-

¹³ Che Guevara, *Gerilla Savaşı*.

¹⁴ Che Guevara, ağı.

¹⁵ Che Guevara, *Gerilla Savaşı*.

sal alanda sürekli hareketlilik içinde olan bir silahlı birliğin varlığıdır. Bu birlik, belli bir “üs bölgesi” olmaksızın, doğrudan kendi hareketliliğine dayanarak gerilla savaşını yürütür. Birlik’in temel görevi, kırsal alanlarda suni dengeyi bozmak, kitleleri bilinçlendirip örgütlemektir (politik görev). Bir diğer ifadeyle, hareketli gerilla birliği, sözcüğün geniş anlamıyla, kırsal alanlardaki **silahlı propaganda** faaliyetini yürütür. Bu açıdan hareketli gerilla birliği, kırsal alanlardaki kitlelerle **temas kurmanın**, onları bilinçlendirmenin ve örgütlemenin temel aracıdır.

Bu birliğin teknik özellikleri, içinde yaşanan koşullara ve toplumsal çelişkinin geldiği düzeye bağlı olarak değişkenlik gösterir. Küba’da Granma çıkartmasında olduğu gibi yüz kişilik bir birlik olabileceği gibi, Bolıvy’da olduğu gibi elli kişilik birlik olarak da faaliyet gösterebilir. Başlangıçta, Venezüella (1962) ve Peru’da (1965) olduğu gibi birden çok gerilla birliği oluşturulabileceği gibi, Küba ve Bolıvy’da olduğu gibi tek bir gerilla birliği de oluşturulabilir.

Başlangıçta birden çok gerilla birliğine dayanan kır gerilla savaşının en önemli sakıncası, birlikler arasındaki eşgüdüm ve her birliğin ateş gücünün yeterliliğine ilişkindir. Bu da gelişmiş haberleşme ve eşgüdüm araçlarının yanında, gerilla birliklerinin eşdeğer askeri tırmanma politikasına sahip olmalarını öngerektirir. Öte yandan, her gerilla birliğinin faaliyet yürüttüğü alanlar (operasyon alanı) toplumsal çelişkilerin geldiği düzey ve arazinin yapısına bağlı olarak değişkenlik gösterir. Dolayısıyla bir gerilla birliği, beklenilenin çok ötesinde zorluklarla karşılaşırken, diğeri/diğerleri görece olumlu koşullarda bulunabilirler. Bu da verilen kayıpların artmasına neden olur.

Hareketli gerilla birliği, politik-askeri bir örgütlenme olmakla birlikte, askeri yanı ihmal edilemez. Bu da her birliğin **yüksek ateş gücüne** sahip olması demektir. Operasyon alanlarında düşmana karşı ateş gücü üstünlüğü sağlanması şarttır. Bu da, birliklerin savaş ve hareket tarzına, silahlanma ve teçhizata ve nihayetinde operasyon alanına ilişkin arazi bilgisine bağlıdır.

LATİN-AMERİKA’DA GERİLLA SAVAŞI

Küba Devrimi’nden sonraki 25 yıl boyunca Latin-Amerika’da yürütülen gerilla savaş-

ları, burada ifade ettiğimiz en genel özellikleriyle sürdürülmüştür. Venezüella, Peru, Bolıvy ve Guatemala’daki (Latin-Amerika’da askeri isyana dayanan tek gerilla hareketidir) gerilla hareketleri, başlangıçta kaydettikleri gelişmelere karşın başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Bunlar arasında tek istisna, 1965 sonrasında örgütlenen, 1974’ten sonra etkin hale gelen ve 19 Temmuz 1979’da iktidarı ele geçiren Nikaragua’daki Sandinista hareketidir. Sandinist hareketinin kendine özgü bazı özellikleri olmakla birlikte, temelde Küba Devrimi’nin geliştirdiği gerilla savaşının gerçekliği olmuştur.

1979 Sandinist devrimi, 1970’lerin başlarında sönümlenmeye başlayan Latin-Amerika gerilla hareketleri üzerinde itici bir güç oluşturmuştur. Bunun en tipik olgusu El Salvador gerilla hareketidir.

1979-1982 arasında yoğun gerilla savaşına sahne olan El Salvador, değişik sol örgütlerin (ki silahlı mücadeleye daha sonra katılan KP de dahil) değişik silahlı örgütlenmelerle savaşa başladıkları bir ülke olmuştur. Bu örgütler, 1980 sonlarında Farabundo Martí Ulusal Kurtuluş Cephesi çatısı altında birleşmişlerdir. 1981’deki El Salvador tarihinin en büyük gerilla saldırısı da bu birleşik cephe tarafından gerçekleştirilmiştir. Ancak cephenin bileşimi nedeniyle, özellikle de silahlı mücadeleye en son katılan KP’nin önderliği ele geçirmesiyle birlikte, Amerikan emperyalizminin yoğun askeri yığınağı sonucunda başarıya ulaşılammıştır.

El Salvador devriminin gerçekleştirilememiş olması, aynı zamanda Latin-Amerika’daki kır gerilla savaşlarının büyük ölçüde sona ermesini getirmiştir. Özellikle Sovyetler Birliği’ndeki gelişmeler ve 1991’de dağılmışlığıyla birlikte, Kolombiya ve Peru dışındaki gerilla hareketleri başarısızlığa uğramıştır.

ŞEHİR GERİLLA SAVAŞI

Küba Devrimi’yle başlayan ve 1980’lerde güç kaybına uğrayan Latin-Amerika’daki gerilla hareketlerinin tarihi ve somut gerçekliği pek çok derslerle doludur. Bunların incelenmesi ve öğrenilmesi, gerek ülkemizdeki, gerekse gelecekteki gerilla hareketleri açısından büyük bir öneme sahiptir.

Küba Devrimi sonrasında gelişen gerilla hareketleri içinde en önemli gelişme, Bre-

zilya'da Carlos Marighella'nın teorize ettiği **şehir gerilla savaşı**dır. İlk adımları Venezüella'da UTC'lerle atılmış olan şehir gerilla savaşı Uruguay'da Tupamaros'la birlikte en gelişkin düzeyine ulaşmıştır.

Teorik olarak kır gerilla savaşının tamamlayıcısı olarak ele alınan şehir gerilla savaşının, Uruguay gibi elverişli kırsal bölgeleri olmayan bir ülkede gelişmesi, aynı zamanda şehir gerilla savaşının bağımsız ve tek boyutlu bir kavrayışına yol açmıştır. Bir diğer ifadeyle, şehir gerilla savaşı, silahlı propagandanın şehirlerde yürütülmesinin temel aracı olmuştur. Ama şehirlerin özelliği ve sınırlılığı karşısında giderek kır gerilla savaşından bağımsızlaşan ve tekleşen şehir gerilla savaşı yarattığı tüm etkiye rağmen örgütleneceği varsayılan kitlelere ulaşamamış ve yenilgiye uğramıştır. Bu durumu (bir zamanlar Brezilya'da şehir gerilla savaşını başlatan VPR'nin içinde yer almış, ancak bir süre sonra hareketin "militarizm" sapmasına uğradığını ileri sürerek ayrılan ve bugün akademisyenlik yapan) João Quartim tarafından şöyle ortaya konulmuştur:

"Şehir gerillası gizliliği yüzünden kitlelerden mahrumdur. Kırlardaki hareketli stratejik birlik zaman içinde gelişmek için, mekanda geri çekilebilir, çünkü kır gerilla savaşı, gerillalara hareketlilikle savaş için uygun alan seçme olanağı sağlayan bir yıpratma savaşıdır. Diğer taraftan şehir gerilla savaşı ise, sadece aynı operasyonları sürekli yineleyebilir. Gizli bir destek üssünden (apartman vb.) yola çıkarak, tekrar çıktığı noktaya geri dönerek, aynı hedeflere saldırır. Güç toplamada bir etken olan zaman, kır gerilla hareketinde yavaş yavaş güçler dengesini değiştirmek ve sürekli olarak köylü kitlelerinin bölümler halinde katılımıyla bir halk ordusu oluşturmak için yararlanabilirken, şehir gerillası açısından aynı etkiye sahip değildir. Silahlı öncü ile kitleler arasında sürekli temas olmadığına göre, öncü müfrezenin bir halk ordusuna dönüşmesi şeklinde bir gelişme şehirlerde olmayacaktır. Bu demektir ki, şehir gerillası eylemi bir kitle mücadelesi değildir. Şehir öncüsü bu yüzden bir isyan odağı, yani devrimci kadro-

ların politik-askeri öncüsü bir örgüt olması imkansızdır, uzatılmış savaş yoluyla bir ayaklanmaya doğru da gelişemez. Şehir gerilla hareketine katılım bireysel katılımdır; şehir gerilla hareketi yeni kadrolar gerektirir, kitleler değil."¹⁶

Kır gerilla savaşında olduğu gibi, şehir gerilla savaşında da "ateş gücü" en önemli konulardan birisidir. Sorun, çarpışma alanında düşmanın sayısal ve ateş gücü açısından sağlayabileceği üstünlük, çarpışma birimindeki gerilla gücünün ateş gücüyle etkisizleştirilmesidir. Bu sadece çarpışma biriminin silah donanımıyla sağlanamaz. Aynı zamanda çarpışma biriminin silahlarını etkin bir biçimde kullanması ve sınırlı olan ateş gücünü belli bir yerde yoğunlaştırmasıyla olanaklıdır.

İşte gerilla savaşının tarihsel gelişimi böylesine gerçeklik içinde gerçekleşirken, kendi içinde pek çok derslerle doludur. Önemli olan bu dersleri iyi öğrenmek ve bunları daha da geliştirmektir. Ama 1990'larla birlikte dünya çapında devrimci silahlı mücadelenin etkisizleştirilmesi ve başarısızlıklar yaşaması üzerine bu tarih ve onun öğrettikleri tümüyle bir yana itilmiştir. Bu da devrimci mücadele bağlamında gerilla savaşının deformasyonuna (bozulmasına) yol açmıştır.

GERİLLA SAVAŞINDA DEFORMASYON

Devrimci gerilla savaşında¹⁷ birbiri ardına gelen başarısızlık ve yenilgilerden sonraki ilk büyük deformasyon Nikaragua ve Afganistan'da Amerikan emperyalizminin oluşturduğu kontra-gerilla ile ortaya çıkmıştır.

Nikaragua'da Sandinist iktidara karşı, özellikle de eski Sandinistlerden oluşturulmuş olan "kontra" gücü (ki içlerinde FSLN'nin en büyük eylemlerinden birisi olan Ni-

¹⁶ J. Quartim, *The Dictatorship and Armed Struggle in Brazil*, s. 179-80.

¹⁷ "Blindığı gibi, gerilla savaşı kavramı, kavram olarak tek başına nitelik belirleyici değildir.

Merkezi otoriteye karşı mahalli mütegalibe de, düzenli birlikleri yenilmiş bir ordu da düşmanına karşı gerilla savaşı yürütebilir. Gerilla savaşının devrimci politik amaçlarla, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracı olarak yürütülmesine, yani politik kitle mücadelesi olarak ele alınmasına Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi denir." (Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III.*)

karagua meclis binasının basılması olayındaki “Comandante Cero” Eden Pastora da yer almıştır) Honduras’da üslenerek kontra-gerilla faaliyetlerini başlatmıştır. Aynı şekilde, Afganistan’da Sovyetlerin askeri desteğindeki iktidara karşı Pakistan’da üslenmiş olan “mücahitler” Amerikan emperyalizminin kontra gücü olarak savaşa sokulmuşlardır.

Nikaragua’ya yönelik kontra saldırıları Sandinist iktidara önemli zararlar vermişlerse de, niteliği gereği bir çizgi haline gelememiştir. Ama aynı durum Afganistan’daki islamcı silahlı güçler (“mücahitler”) için geçerli olmamıştır.

Gerek İran’da mollaların iktidarı ele geçirmesi, gerek Afganistan’da Amerikan emperyalizmi tarafından donatılmış “mücahitler”in giderek artan etkinliği (ki arka planında Sovyetler Birliği’nin “yeşil kuşak”la çevrilmesi stratejisi yatar) yeni bir gerilla savaşı anlayışı ortaya çıkarmıştır. Bunun ilk yansıması Lübnan’da Emel hareketinin, Filistin’de İslâmî Cihat ve Hamas’ın silahlı eylemlerinde ortaya çıkmıştır.

Özellikle Filistin sorunu çerçevesinde İslâmî Cihat’ın ve Hamas’ın İsrail’e yönelik gerçekleştirdikleri “intihar eylemleri”, El Kaidede çatısı altında Sudan başta olmak üzere değişik Afrika ülkelerinde gerçekleştirilen “intihar eylemleri”, islamcı “gerilla savaşı”nın en tipik özelliği olmuştur.

Bu islamcı “gerilla savaşı”, hemen her zaman **tek kişi** tarafından gerçekleştirilen eylemlere dayanmıştır. Özellikle Filistin hareketi içindeki El Fetih, FHKC vb. örgütlerin silahlı gruplara dayanan “klasik” gerilla eylemlerinin giderek yapılamaz hale gelmesiyle birlikte tek kişilik islamcı “gerilla savaşı” kitlelerin büyük bir sempatisini kazanmıştır. Bunun sonucunda da, silahlı gruplara dayalı, ancak etkili olmayan silahlı mücadele prestij yitirmiştir.

Bunun devrimci saflardaki ilk yansıması, tek kişilik “intihar eylemleri”nin “feda eylemleri” adı altında haklı ve meşru görülmesi olmuştur.

Örneğin, bugünkü adıyla DHKP-C, daha 1990’ların başlarında bu tür eylemlerin “devrimci amaçlar için” yapılabilineceğini kendi yayınlarında açıkça ifade etmişlerdir. 2000’li yılların başlarında da tek kişilik islamcı silahlı eylem tarzı aynı örgütlenme tarafından yapılmaya çalışılmıştır. Bugün bile

tek kişilik islamcı eylemler yüceltilmekte ve kutsanmaktadır. Örneğin, *Yürüyüş* dergisinin 22 Ocak 2017 tarihli 557. sayısında şunlar söylenmektedir:

“Filistin Halkını Kutluyoruz! FHKC Kudüs’te İsrail askerlerinin toplanma alanına kamyonla girerek bir eylem gerçekleştirdi... Hesap sorma bilinci olan halkın, yaratıcılığının sınırını yoktur!”

Ama daha vahim olanı, kendisini marksist-leninist olarak tanımlayan FHKC’nin bu eyleminin şu sözlerle meşrulaştırılmaya çalışılmasıdır:

“HAMAS, İslami Cihad, Fetih Hareketinin silahlı kanadı sayılan Aksa Şehitleri Tugayı Doğu Kudüs’te düzenlenen saldırıyı tebrik etti. Filistin İslami Cihad Hareketi’nin Sözcüsü Davud Şihab eylemi: ‘İsrail’in Filistin halkına yönelik işlediği zulme karşı doğal bir tepki’ olarak ifade etti.” (ags)

Görüldüğü gibi, islamcıların tek kişilik “intihar eylemleri”, FHKC bağlamında meşrulaştırılırken, aynı zamanda islamcılar bir “referans” olarak kullanılabilinmiştir.

Böylesine bir meşrulaştırma, doğal ve kaçınılmaz olarak devrimci gerilla savaşında tek kişilik “feda” eylemlerini olumlularak deformasyona yol vermektedir.

Bu deformasyonun bir sonucu, tipik islamcı “intihar eylemleri”nin kabul görmesiyken, diğer sonucu, gerilla gruplarına dayalı savaş tarzının tek kişilik eylemler düzeyine indirgenmesidir (Bu eylemlerin iki kişi tarafından gerçekleştirilmesi sadece teknik bir konudur, asıl olan tek kişilik eylem tarzıdır).

Böylece devrimci gerilla savaşı, “en az güçle düşmana en fazla zarar vermek” mantığı içinde tekilleştirilmektedir.

Öte yandan, devrimci gerilla savaşına ilişkin bu deformasyon, sadece eylemsel düzeyde değil, (yukarıda ifade ettiğimiz gibi) aynı zamanda **söylem** düzeyinde de ortaya çıkmıştır. Bu yeni söylem, egemen söylemlerin değişik boyutlarda eklektik olarak kullanılmasıdır.

“Aliboğazı direnişinin savaş sanatı ve komuta pratiği savaşçıların **feda ruhu** açısından değerlendirilecek birçok başlığı vardır. Olası düşman operasyonuna karşı hazırlığı ve

çalışmaları önceden yapılmış, geçmiş deney ve tecrübeleri doğru bir tarzda sentezlenmiş, doğru planlama-konumlanma-mevzilenme-etkili ve örgütlü **darbeleme** pratiklerinde başarıların olduğu rahatlıkla görülür. Arazinin en sarp noktalarında düşmanı en etkili bir şekilde karşılayacak **darbeleyecek** tarzda konumlanmak başarının ilk adımıdır.”¹⁸

Bu alıntı TKP/ML-TİKKO hareketinin yayın organından alınmıştır. Görüldüğü gibi, “feda ruhu” türünden DHKP-C’nin söylemi ile “darbeleme” türünden PKK söylemi birlikte kullanılmaktadır. Aynı yayında İŞİD, “DAİŞ” olarak ifade edilmekte ve “... şu kadar DAİŞ çetesi öldürüldü” türünden haberlere yer verilmektedir. Bilineceği gibi, İŞİD, PKK söyleminde DAİŞ olarak ifade edilmektedir. Tıpkı Recep Tayyip Erdoğan’ın söyleminde İŞİD’in DEAŞ olarak ifade edilmesi gibi.¹⁹

İslamcıların tek kişilik “intihar” ya da sol söylemle “feda” eylemleri başlı başına bir eylem tarzı haline gelirken, söylemler de tam bir eklektizm klasiği haline gelmiştir.

Devrimci gerilla savaşına ilişkin diğer bir deformasyon, yine bir (ya da iki) kişi tarafından gerçekleştirilen önemsiz ve anlamsız eylemlerin büyük bir ajitasyonla “önemli ve anlamlı” eylem olarak gösterilmesidir. Örneğin, 5 Ekim 2016 günü Diyarbakır’da tek kişi tarafından gerçekleştirilen TOMA’ya yönelik taciz eylemi bu tür ajitasyonun tipik bir örneğidir. Bununla ilgili ajitatif açıklamalar Yürüyüş dergisinde bulunmaktadır. (Burada Che Guevara’nın “gazoz fabrikası” örneği akılda tutulmalıdır.)

“Feda eylemi” tarzında tek kişilik eylemler (yine belirtelim eylemin “iki” kişi tarafından gerçekleştirilmesi sadece teknik bir konudur) yaygınlaşıp yüceltilirken, şehirlerde “iki kişi” tarafından gerçekleştirilen “baskın” türünden eylemler de ortaya çıkmıştır. Son İzmir adliyesi önünde yapılmaya çalışılan iki kişilik “baskın eylemi”, gerek eylemcilerin eksik ve yetersiz eğitimleri nedeniyle, gerekse “ateş gücü”nün önemsenmemesiyle sa-

dece bir polisin “kahramanlık” olayına dönüşmüştür.

Devrimci gerilla savaşına ilişkin bir diğer deformasyon ise, kır gerilla savaşına ilişkindir. PKK tarafından geliştirilen ve uygulanan “kış üslenmesi”, kır gerilla savaşı bahar ve yaz aylarında yürütülen bir “savaş tarzı”na dönüştürmüştür.

PKK gibi yaygın bir silahlı örgütlenmeye ve ülke dışında barınma üslerine sahip bir örgütün ortaya çıkardığı “kış üslenmesi”, yılın içimiyle “kış bastırmak üzereyken” silahlı unsurların “uygun alan”daki barınaklara yerleşerek ilkbahara kadar bu barınaklarda “üs”lenmesidir. Doğrudan TKP/ML, DHKP-C ve nihayetinde PKK’nin “mütemmim cüzü” olan MLKP’nin benimsediği bu “kış üslenmesi”, giderek gerilla savaşı yürütecek silahlı güçlerin sadece “korunma ve hayatta kalma”ya yönelmesini getirmiştir. Geçen yılın Kasım ayında Dersim’de 10 DHKP-C’linin uçaklarla bombalanarak katledilmesinde olduğu gibi, “kış üslenmesi”nin ne kadar yaygın olduğunu göstermektedir. Aynı biçimde, TKP/ML-TİKKO hareketinin PKK’nin “kış üslenmesi” içinde yer aldıkları barınakların çökmesi sonucu verdiği kayıp da bir başka örnektir.

Bütün bu deformasyon içinde “kış üslenmesi”, doğrudan hareketli gerilla birliği temelli kır gerilla savaşı dıslanması sonucunu doğurmuştur. Sorun, ağır kış koşullarında belli bir sığınakta ya da tahkim edilmiş bir mağarada barınmak zorunda kalınması değildir. Sorun, “kış üslenmesi” adı altında PKK’nin stratejisine uygun bir “tarz”ın egemen olmasıdır. Ağır kış koşullarında gerilla savaşı yürütülmesine ilişkin sorunları çözmek gerillanın sorunudur. Bunu gerilla savaşlarının tarihsel dersleri bir yana bırakılarak, başka bir mantığın ürünü olan bir stratejinin “üslenme”siyle çözmeye çalışmak çaresizlikten çok daha ötedir.

Burada genel olarak ele aldığımız bu deformasyonlar, doğrudan doğruya ülkenin ve toplumun içinde bulunduğu koşullarla, kitlelerin politizasyonu ve nihayetinde legalizmin egemenliğiyle bağlantılıdır.

Mahir Çayan yoldaşın aktarımıyla Che Guevara şöyle söylemektedir:

“Yoğun bir şehirleşmenin ve gerçek bir sanayileşme değilse bile az çok gelişmiş bir hafif ve orta sanayinin bulunduğu ülkelerde gerilla

¹⁸ Özgür Gelecek.

¹⁹ Benzer bir söylemsel aynılışma Yürüyüş dergisinde de ortaya çıkmaya başlanmıştır. Bu derginin son sayılarında (Sayı 557) PKK söylemine doğru bir evrimin izleri görülmektedir: “Halk olarak silahlı güçlerimiz Mahallelerimizin Şahanlarıdır. Şahanlarımıza katılalım. Şahanlarımızı destekleyip, büyütelim.”

grupları teşkil etmek daha zordur. Şehirlerin ideolojik etkisi, barışçıl usullerle örgütlenmiş kitle savaşları umudunu yaratarak gerilla savaşlarını frenler. Bu da bir çeşit 'örgütçülük' ya da 'kurumculuk' (revizyonist örgütlenme) yaratır ki, az çok 'normal' sayılabilecek olan dönemlerde, halkın geçim şartlarının başka durumlara nazaran pek o kadar çetin olmaması ile nitelenebilir"²⁰.

Öte yandan, Che Guevara'nın "Bir hükümet, hileli olsun ya da olmasın, belli bir bi-

çimde halk oyuyla iktidara gelmişse ve en azından anayasal yasallığı koruyorsa, henüz barışçıl mücadele olanakları tüketilmediğinden gerilla çıkışının gelişmesi olanaksızdır."²¹ değerlendirmesi de unutulmamalıdır.

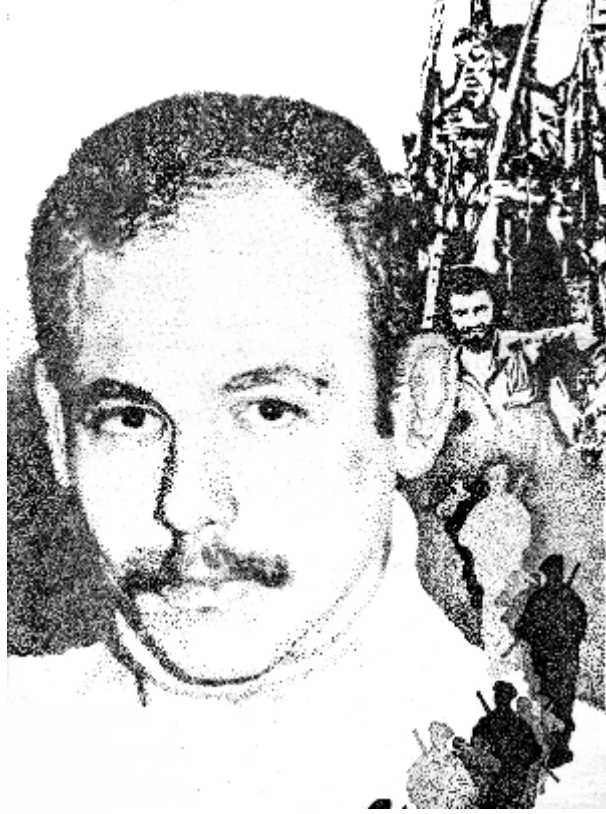
Temel sorun, **bu koşullar altında**, gerilla savaşının devrimci politik amaçlarla, siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının bir aracı olarak yürütülmesidir. Bu yapılabildiği oranda ve ölçüde, kitlelerin içinde bulunduğu durum değiştirilebilir. Gerçek görev de bunu başarabilmektir.

²⁰ Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*.

²¹ Che Guevara, *Gerilla Savaşı*.

ULAŞ BARDAKÇI

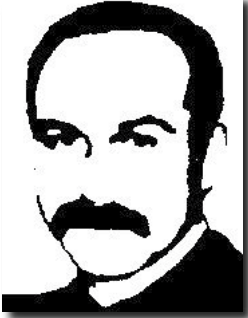
1947 Hacibektaş
19 Şubat 1972 İstanbul

Hele Ulaş'a Ulaş'a
Ulaş benzerdi güneşe
Ulaş gardaş can veriyor
Yüreğim düştü ateşe.

Ulaş'ın elinde mavzer
Mavzeri türküye benzer,
Bizimkiler böyle ölür
Böyle ölür bizimkiler

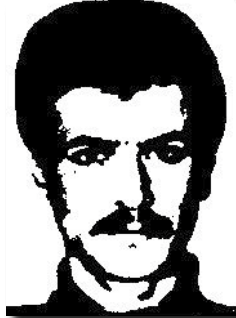
Tohumlar düştü toprağa
Donandı yeşil yaprağa
Kurban olam kurban olam
Seni yaratan toprağa.

İLKER AKMAN

1950 Ankara

26 Ocak 1976/Beylerderesi

HASAN BASRİ TEMİZALP

1950 Maraş

26 Ocak 1976/Beylerderesi

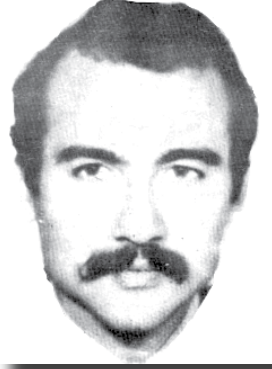

YUSUF ZİYA GÜNEŞ

1955 Ankara

26 Ocak 1976/Beylerderesi

YÜKSEL ERİŞ

1951 Tekirdağ/Şarköy
21 Ocak 1977/Trabzon

1951 yılında Tekirdağ'ın Şarköy ilçesinde doğdu. Devrimci mücadeleye, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nün Müzik bölümüne girdikten sonra aktif olarak katıldı. 30 Mart 1972'deki Kızıldereli olayından sonra THKP-C'nin yeniden örgütlenmesinde etkin olarak çalıştı. 1974 yılına kadar ülkenin değişik yerlerinde örgütlenme çalışmalarını sürdürdü. Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi/Halkın Devrimci Öncüleri'nin kurucularından olan Yüksel yoldaş, ülkenin değişik bölgelerinde örgütçü ve yönetici olarak görev yaptı. 1976 yılına kadar sürdürdüğü Güney Anadolu bölge yöneticiliğinden Karadeniz bölge yöneticiliğine atandı ve kır gerillasının stratejik hazırlıklarını yönetti. THKP-C/HDÖ Merkez Yönetim Komitesi üyesi olarak "26 Ocak Harekâtı" için bulunduğu Trabzon'da 21 Ocak 1977 günü şehit düştü.

NEDİM ATILGAN

1959 Uşak/Karahallı-25 Şubat 1981 Selendi

1959 yılında Uşak ilinin Karahallı ilçesinde doğdu. Küçük yaşta ailesi İstanbul'a taşındı. İlkokulu bitirdikten sonra işçi olarak çalışmaya başladı. 1979'dan itibaren THKP-C/HDÖ üyesi olarak örgütsel faaliyetlerde bulundu. 1980 Kasım'ında gözaltına alındıktan sonra hiçbir suçlamayı kabul etmedi. Bir süre sonra zorla askere alındı. "Halkın silahlı devrimcilere ihtiyacı varken, oligarşiye askerlik yapmak olanaksızdır" diyerek birlikten firar etti. Profesyonel olarak örgütsel faaliyetlere katıldı.

1981 Şubat ayında oligarşinin kuşatma ve imha operasyonlarından kurtulmak amacıyla çıktıkları Selendi-Kula dağlarında, bir grup yoldaşı ile birlikte çembere alındılar. Bir hafta süren kuşatma sonunda 25 Şubat 1981 günü meydana gelen bir çatışmada şehit düştü.

MUSTAFA ATMACA

1948 Sivas/Kangal-29 Şubat 1992 İstanbul

1948 Sivas/Kangal doğumlu Mustafa Atmaca, işçi olarak değişik işyerlerinde ve fabrikalarda çalışmış ve 1976 yılında Sefaköy'de metal işkolunda çalıştığı fabrikada işçi olarak çalışan Mehmet Yıldırım yoldaşla tanışarak THKP-C/HDÖ örgütsel ilişkileri içine girmiştir. Bu tarihten sonra sendikal faaliyetlerde bulunan Mustafa yoldaş, 1978 yılında bağımsız Çağdaş Maden-İş Sendikası Genel Başkanlığına seçilmiştir. 12 Eylül askeri darbesiyle birlikte, tüm sendikalar gibi, Çağdaş Maden-İş de kapatılmış ve Mustafa yoldaş ve diğer sendika yöneticileri hakkında değişik davalar açılmıştır.

1981 Mart ayında örgüte yönelik bir operasyonda gözaltına alınmış ve birbuçuk ay sonra tutuklanarak Alemdağ cezaevine gönderilmiştir. 1983 yılında tutsaklığı sona erdikten sonra iki yıl Tekirdağ'da zorunlu ikamete tabi tutulmuştur. İşkence ve tutsaklık koşullarından kaynaklanan hastalık, etkin bir biçimde devrimci faaliyetlere katılmasını engellemiş ve her türlü olanaksızlıklar içinde sürdürülen tedavisi başarılı olmamış ve 29 Şubat 1992 günü yaşamını yitirmiştir.

Popülist İntikam Aracı Olarak İşkence

Kaba dayaktan falakaya, Filistin askısına kadar pek çok işkence yöntemi Türkiye’de her zaman “olağan uygulama” olmuştur. Genellikle “suçluyu konuşurma”, “suçu kabul ettirme” vb. amaçlara doğrudan polis tarafından yapılan işkenceler, zaman içinde özel “uzmanlık” alanı haline gelmiş ve sonuçta “anarşistlere, teröristlere” karşı “Siyasi Şube” ya da “Terörle Mücadele Şubesi”nin “olağan uygulaması” haline dönüşmüştür.

Bu “olağan” işkenceler sadece “sanıklara” (yeni adıyla “şüpheli”lere) polis ve jandarmada yapılan sistematik işkence olmanın ötesinde cezaevlerinde de sürüp gitmiştir.

AB üyelik süreciyle

birlikte yasalarda yapılan “makyaj”la, “işkenceye sıfır tolerans” söylemleriyle bir dönem açık işkence yöntemlerinden vazgeçilmiştir. Gözaltı süresinin kısaltılması, gözaltında avukatla görüşme hakkı vb. düzenlemelerle neredeyse işkence bir yana itilmiştir. Bu dönemde “fiziki işkence”nin yerini

“manevi işkence” almıştır. “Terör örgütü üyeleri”nin birkaç günlük sorgunun ardından tutuklandıkları bir dönem yaşanmıştır. Ve hemen belirtelim ki, bu dönemde PKK’ye yönelik operasyonlarda, özellikle kırsal alanlarda her türlü işkence yöntemi aralıksız sürdürülmüştür.

Bu süreçte toplumsal olaylarda gözaltına alınanların (bazı istisnalar dışında) fiziki işkenceye maruz kalmamaları, giderek işkence kavramının unutulmasına yol açmıştır. Neredeyse Türkiye Cumhuriyeti devleti “insanlık onuruna saygılı” ve “insan haklarına hükmet eden” bir devlet görünümüne bürünmüştür.

Gecenin bir yarısında ya da sabahın ilk ışıklarında basılan evler, gözaltılar ve tutuklamalar işkencenin yerini almıştır. Böylece işkencenin ortaya çıkardığı boşluk gözaltı ve tutuklama terörüyle doldurulmuştur. İşkenceyle “şüpheli”nin konuşturulmasının yerini de olağanüstü yaygınlaştırılmış “elektronik takip” ve her türlü iletişimin dinlenmesi almıştır.

Bu durum, AKP’nin iktidar olmaktan muktedir olmaya geçiş yaptıkça değişmeye ve yer yer eskiye dönmeye başlamıştır. Ama en temel dönüşüm 15 Temmuz “darbe girişimi”yle birlikte başlamıştır.

Sıradan askerlerin Boğaziçi Köprüsü’nde linç edilmeleri, alabildiğine dövülmeleriyle başlayan bu dönüşüm, “darbeci generaller”in ve “rütbeli askerler”in gözaltında alenen dövülmeleriyle ve dövülmüş haldeki fotoğraflarının “medya”ya servis edilmesiyle pervasızlaşmıştır.

OHAL çerçevesinde Avrupa İnsan Hakları Sözleş-

mesi’nin “askıya alınması”yla birlikte her türden “şüpheliler”, yakalandıkları ilk andan itibaren işkence görmeye başlamışlardır. AKP kitlelerinin olağanüstü mobilize edildiği haftalar içerisinde bu işkence görüntüleri “oh olsun”larla karşılanırken, giderek “olağan uygulama”ya dönüşmüştür.

Bu dönüşüme rağmen sol örgütlere yönelik operasyonlarda gözaltına alınanlara ilişkin görüntülerden “imtina” edilmiştir.

Recep Tayyip Erdoğan rejiminin başı başına intikam ve oç alma aracı haline dönüşen, ilk gözaltı sırasında “dayak” olarak icra edilen işkencelerin görüntüleri “medya”ya servis edilerek “eden bulur” anlayışı toplumun belleğine kazınmaya çalışılmıştır. Reina katliamını gerçekleştiren kişinin yakalanma görüntüleri bu konuda pervasızlığın doruk noktası olmuştur. Hemen ardından DHKP-C’li Şerif Tunç’un görüntüleri servis edilmiştir.

Gerek “darbeci generaller”in dövülme görüntüleri, gerek Reina katliamcısının yakalanma görüntüleri, gerekse Şerif Tunç’un görüntüleri birleştirildiğinde neredeyse bu aleni işkence uygulamalarına karşı çıkmaz bir ortam oluşturulmuştur. “Darbeci generallere” işkence yapılmasına karşı çıkmak “darbeci” suçlamasına maruz kalmaya yol açarken, Reina katliamcısının “devletin ayakları altında” dövülmesine (demokrasi ve hukukun üstünlüğü bağlamında da olsa) karşı çıkmak “katliamı onaylamak” olarak sunulabilmektedir. Şerif Tunç’un dövülmüş

görüntülerini işkence olarak nitelemek de “kızıl gomünist”likle özdeşleştirilmek istenmiştir.

En sıradan bir “tivit” yüzünden insanların gözaltına alındığı bir dönemde, kime ve neden yapılırsa yapılsın işkenceye karşı çıkmak da “kolay” bir şey olarak görülmemektedir.

Bütün bunların sonucunda gözaltında insanların dövülmesine, işkence görmesine tepkiler görülmez olmuştur. “İnsanlık onuru işkenceyi yenecektir” sloganları bile pek seyrek görülmektedir.

Burada en önemli nokta, Recep Tayyip Erdoğan iktidarının gözaltında “şüpheli”lerin dövülmesini kendi tabanına mesaj vermek amacıyla kullanmasıdır. Tıpkı idam cezasını geri getirme ve hatta geçmişe uygulama

(makale şamil) söylemlerinde olduğu gibi, işkence konusunda da yalın bir popülizm yapılarak gözdağı verilmektedir. Böylece kendi tabanını en vahşi ve en insanlık dışı davranışları bile onaylayan ve hatta bunları kolayca yapabilecek duruma gelen bir yığına dönüştürmektedir. Artık işkence, toplumun bir kesiminin kin ve nefretinin basit bir dışavurumu haline getirilmiştir. Bu yolla da işkence bir intikam aracı olmuştur.

Bu koşullarda, hangi kesime ve kime karşı yapılırsa yapılsın her türlü işkenceye karşı çıkmak bir insanlık görevi olmanın ötesinde, Recep Tayyip Erdoğan iktidarına karşı mücadelenin bir parçasıdır. Bu da, “kinine, davasına sadık bir nesil”in nasıl bir şey olabileceğini göstermektedir.

Rabia

Son üç ayda dövizle yatıp, dövizle kalkıyoruz. Bu üç ay boyunca, 80'li ve 90'lı yıllarda olduğu gibi, insanların ilk işi döviz kurlarına, özel olarak da dolar kuruna bakmak oldu. Dolar yükseldi-dolar düştü haberleri neredeyse gün içinde saatten saate ve hatta dakika dakika değişti. Gün be gün, saat saat, dakika dakika TL'nin değer kaybetmesi, iktidardan ve yandaşlarını "hüzne" sokarken, muhalefeti "kriz" beklentisine sokmuştur. Dolar ve Euro değer kaybettiğinde ise, manzara tam tersi olmuştur.

Doğal olarak böylesine "heyecanlı" ve sürekli yön değiştiren "ralli" karşısında, "ekonomik krizle gelen ekonomik krizle gi-

der" teorileri kadar, "krizler teğet geçti" söylemleri de insanların günlük "algı"larına ve yaşantılarına yön vermektedir.

Genel ekonomik yazın çerçevesinde bakıldığında 2016 yılının ilk günlerinde 2,9277 olan dolar kuru, "allahın lütfu" olan "darbe girişimi" gününde 2,9008 seviyesinde olmuştur. Ardından dolar kuru hızla yükselmeye başlamıştır. 2016'nın sonuna gelindiğinde dolar kuru "tarihi rekor" kırarak 3,5308 TL'ye ulaşmıştır. Böylece TL, 2016 yılında %20,5 değer yitirmiştir. Üstelik Aralık başında Recep Tayyip Erdoğan'ın "dolarlarınızı bozdurun" talimatıyla, "milli seferberlik" ilan ederek doların değerlendirme süreci kesintiye uğratılmaya çalışılmıştır. Sonuçta, 2 Aralık günü 3,4597 TL olan dolar kuru bir hafta sonunda (9 Aralık) sekiz kuruş gerileyerek 3,3780 düzeyine gelmiştir.

TCMB verilerine göre, bu "milli seferberlik haftası"nda 441 milyon dolar ve 103 milyon Euro bozdurulmuştur. Ama "milli seferberlik haftası"nın arkası gelmeyince (ki gelmesi olanaksızdır) dolar yeniden başını kaldırmış ve 2 Aralık'taki seviyenin üstüne çıkmıştır (3,4638).

2017'ye girildiğinde (2 Ocak) dolar 3,5308 TL olurken, Euro 3,7222 TL'ye çıkmıştır. Ve bu tarihten itibaren "tarihi rekorlar" birbiri ardına gelmeye başlamıştır.

12 Ocak'ta Euro "rabia" alırken, dolar 3,8629 TL seviyesine ulaşmıştır. Böylece 4 TL seviyesini aşarak "rabia" olmuş euro lu ve 3,80 TL'yi aşmış dolarlı günlere gelinmiştir.

Son on yıldır AKP'nin uyguladığı "yüksek faiz, düşük kur" döneminin yerini, Recep

	Euro	Dolar
4 Oca 2016	3,1944	2,9277
15 Temmuz 2016	3,2237	2,9008
1 Ağustos 2016	3,3556	3,0225
1 Eylül 2016	3,3019	2,9642
3 Ekim 2016	3,3659	3,0104
1 Kasım 2016	3,4106	3,1127
2 Aralık 2016	3,6742	3,4597
2 Ocak 2017	3,7222	3,5308
9 Ocak 2017	3,8396	3,6253
16 Ocak 2017	4,0552	3,8120
23 Ocak 2017	4,0819	3,8302
30 Ocak 2017	4,1558	3,8907
31 Ocak 2017	4,1119	3,8450
1 Şubat 2017	4,0692	3,7999
2 Şubat 2017	4,0868	3,7871

Tayyip Erdoğan'ın "derin iktisat" bilgisine dayalı "düşük faiz, düşük enflasyon teorisi"ne bırakmıştır. Bu "teori"yle TCMB kurlardaki yükselişe değişik hokkabazlıklarla, şapka-dan tavşan çıkartarak müdahale etmekten başka bir şey yapamamıştır. TCMB haftalık repo ihalelerini iptal etmiş, "geç likidite" adı verilen gün sonu borçlanma faizlerini %11'e çıkarmıştır. Bu "müdahaleler" Euro'yu "rabiya" olmaktan kurtaramadığı gibi, doları da 3,70'lerin altına çekmeye yetmemiştir.

Bu "ralli", bir yandan yabancı "portföy" yatırımcılarının piyasadan çekilmesi, diğer yandan uluslararası piyasalarda doların değer kazanmasıyla ortaya çıkmıştır. Ama TL, "kırılgan beşli"lerden bile ayrılarak kendi "rekorları"na kırmaya devam etmiştir.

Bütün bunların sonucunda, bir zamanlar Recep Tayyip Erdoğan'ın böbürlendiği döviz rezervleri erimeye başlamıştır.

ABD Merkez Bankası'nın (FED) parasal genişleme politikalarının sonucu olarak ve de Suudi ve Katar'ın Suriye "vekalet savaşı" nedeniyle aktardığı "kaynağı belli olmayan döviz" girişleriyle Türkiye'nin (ya da Recep Tayyip Erdoğan'ın) brüt döviz rezervi, **2013**

yılında "tarihsel rekor"la 114 milyar dolar olurken, altın rezervi (İran'a yapılan altın "ticareti"yle birlikte) 20 milyar dolarla "rekor" kırmıştır.

Bu rezervlerdeki "tarihsel rekor" giderek erimeye başlamıştır. **2014 yılı sonunda**, yani "tarihsel rekor"un hemen ertesinde brüt döviz rezervi 8 milyar eksilerek 106 milyar dolara gerilerken, **2015 yılı sonunda** 11 milyar dolar daha azalarak 95 milyar dolara düşmüştür. 2016'nın son ayında brüt döviz rezervi 92 milyar dolar seviyesine kadar gerilemiştir.

Böylece üç yıl içinde brüt döviz rezervinden 22 milyar dolar eksilmiştir. Aynı dönemde altın rezervi de 6 milyar dolar eksilerek 14 milyar dolar seviyesine inmiştir. Sonuçta, FED'in parasal genişleme politikası ve "Körfez sermayesi"yle sağlanan rezerv artışının sonuna gelinmiş ve 2016 sonu itibarıyla 28 milyar dolar rezerv kaybı ortaya çıkmıştır.

20 Ocak 2017 tarihi itibarıyla altın rezervi 15,2 milyar dolar ve brüt döviz rezervi de 92,2 milyar dolar düzeyindedir. Bütün bunlar "Rabiya" Recep Tayyip Erdoğan'ın "dolar bozdurun, altına yatırım yapın" talimatlarına rağmen ortaya çıkmıştır.

Hiç kuşkusuz döviz kurlarının artması ve rezervlerin azalması "kriz" işaretleri olarak kabul edilebilir. Ancak bu "kriz işaretleri" başka verilerle birleşmediği sürece, sözcüğün tam anlamıyla ekonomik bir krizden söz edilemez.

Bugün için döviz kurlarındaki "oyunluk"ın en önemli sonucu, enflasyonda yükselişe yol açma dinamiklerine sahip olmasıdır. Enflasyonun yükselmesi ve buna paralel yatırımların azalması gerçek bir ekonomik krize yol açabilse de, kur artışlarının piyasalara, daha tam ifadeyle, iç pazardaki mal ve hizmetlerin fiyatlarına ne ölçüde yansıtacağıyla bağlantılıdır.

2008 krizinde (şu ünlü "teğet geçti" denilen kriz)

	Altın Rezervi	Brüt Döviz Rezervi	Toplam Rezerv
28 Aralık 2012	19.970	100.320	120.290
20 Aralık 2013	20.872	114.194	135.066
26 Aralık 2014	20.134	106.314	126.448
25 Aralık 2015	17.548	95.703	113.251
29 Ocak 2016	18.478	92.856	111.334
26 Şubat 2016	17.145	93.693	110.838
25 Mart 2016	19.025	95.016	114.041
29 Nisan 2016	19.833	96.193	116.026
27 Mayıs 2016	19.101	98.397	117.498
24 Haziran 2016	18.474	101.895	120.369
29 Temmuz 2016	19.790	99.927	119.717
26 Ağustos 2016	19.587	102.781	122.368
30 Eylül 2016	18.837	99.009	117.846
28 Ekim 2016	18.117	101.626	119.743
25 Kasım 2016	16.228	99.035	115.263
30 Aralık 2016	14.051	92.051	106.102
6 Ocak 2017	14.051	96.934	110.985
13 Ocak 2017	15.267	95.292	110.559
20 Ocak 2017	15.267	92.296	107.563

tüm ekonomik verilerin olumsuz olmasına karşın, bunların fiyatlara yansımaları çok sınırlı kalmıştır. Bunun ana nedeni, FED'in parasal genişleme politikası sonucu ortaya çıkan "dolar bolluğu"ysa da, diğer bir nedeni mal ve hizmetlerin **fiyatları** ile **maliyetler** arasındaki büyük, hatta devasa farklılıktır. "Yüksek faiz, düşük kur" politikasına paralel olarak ithalat artmış ve ithal malları yıllarca rantı yenilebilecek fiyatlara sahip olmuştur. Bu süreçte emperyalist ülkelerin mamul malları doğrudan iç pazara sürülebilmıştır. Böylece emperyalist ülkelerin mamul mallara ilişkin pazar sorununun bir bölümü giderilmiştir. Emperyalist ülkelerin Recep Tayyip Erdoğan türü islamcı tefeci-tüccarlara ya da feodal tacirlere rağbeti de bu yüzdendir.

Yukarda da ifade ettiğimiz gibi, döviz kurlarındaki yükseliş ve "oynaklık", rezervlerdeki belirgin azalış tek başına kriz dinamiği oluşturmazlar. Ama ülke ekonomisini emperyalist ülkeler tarafından istenildiği gibi yönlendirilebileceği bir duruma itmektedir. Zaten emperyalizme göbekten bağlı olan Türkiye ekonomisi, siyasal İslamcılıkla birlikte daha fazla denetlenebilir hale gelmiştir. Kurlardaki artış ve rezervlerdeki azalış bu denetimin çok daha kolay ve hızlı yapılabilmesinin koşullarını yaratmıştır. Burada "köşeye sıkışan" Recep Tayyip Erdoğan iktidarı değil, tümüyle Türkiye halkıdır. Bu nedenle ekonomideki olumsuzluklar Türkiye halkının "somut bugününü" olduğu kadar "soyut geleceği"ni de ipotek altına almaktadır.

İnternet Adresi:

www.kurtuluscephesi.com
www.kurtuluscephesi.org
www.kurtuluscephesi.net

E-Posta Adresi:

kurcephe@kurtuluscephesi.org
erisyayinlari@kurtuluscephesi.org

- MAHİR ÇAYAN: **KESİNTİSİZ DEVRİM I**
MAHİR ÇAYAN: **KESİNTİSİZ DEVRİM II-III**
İLKER AKMAN: **MEVCUT DURUM VE DEVRİMCİ TAKTİĞİMİZ**
*** **TÜRKİYE DEVRİMİNİN ACİL SORUNLARI-I**
*** **OLİGARŞİ NEDİR?**
*** **MARKSİZM-LENİNİZM BİR DOĞMA DEĞİL, EYLEM KILAVUZUDUR-III**
*** **THKP-C/HDÖ VE 15 YIL**
*** **POLİTİKLEŞMİŞ ASKERİ SAVAŞ STRATEJİSİ VE DEVRİMCİ TAKTİĞİMİZ**
*** **GRAMSCİ ÜZERİNE**
*** **REVİZYONİZMİN REVİZYONU**
*** **ULUSAL SORUN ÜZERİNE**
*** **“BDS”:** BİR PRAGMATİK SAPMA
*** **“YENİ” OPORTÜNİZM ÜZERİNE**
*** **ZAFER BİZİM OLACAKTIR!** [Ankara Davası Savunması]
*** **DEVİRİM PROGRAMLARI**
*** **RUS DEVRİMİNDEN ÇIKAN DERSLER**
*** **ESKİ BİR GERİLLANIN “EMEK”İ**
*** **PASS VE “YENİ ÇÖZÜM”ÜN FIRSATÇILIĞI**

DEVİRİMCİ MARŞLAR VE EZGİLER

- DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE EKONOMİK BUNALIM** [Kurtuluş Cephesi Seçmeler-I]
DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE EKONOMİK BUNALIM II [Kurtuluş Cephesi Seçmeler-II]
DÜNYADA VE TÜRKİYE’DE EKONOMİK BUNALIM III [Kurtuluş Cephesi Seçmeler-III]
LAİKLİK VE ŞERİATÇILIK ÜZERİNE [Kurtuluş Cephesi Seçmeler-II]
TARİHTE, GÜNÜMÜZDE VE DEVRİMCİ MÜCADELEDE KADINLAR

